

กระชาย

มีสรรพคุณแก้ปวดมวนในท้อง แก้ช้ำ แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ บำรุงกำลัง บำรุงกำหนด เป็นต้น

กระชาย

ชื่อสมุนไพร : กระชาย (KRA-CHAI)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Boesenbergia rotunda* (L.) Mansf. ชื่อวงศ์ : Zingiberaceae

ชื่ออื่น : ชิงทราย (มหาสารคาม), ละแอน (ภาคเหนือ), ว่านพระอาทิตย์ (กรุงเทพฯ), จีปู ชีพู เป้าะซอเร้าะ (แม่ฮ่องสอน), Chinese ginger, Chinese key

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี เหง้าสั้น รากอวรูปทรงกระบอกปลายเรียว กว้าง 1-2 เซนติเมตร ยาว 4-10 เซนติเมตร ออกเป็นกระจุกผิวสีน้ำตาลอ่อน เนื้อในสีเหลือง มีกลิ่นเฉพาะตัว ลำต้นมีใบ 2-7 ใบ

ใบ เป็นใบเดี่ยวเรียงสลับรูปไข่กลับแกมรูปขอบขนานปลายเรียวแหลมโคนมนหรือแหลม

ดอก ช่อดอกแบบช่อเชิงลดดอกที่ยอดระหว่างกาบใบคู่ในสุด ดอกสีขาวอมชมพูอ่อน กลีบเลี้ยงสีขาวหรือสีขาวอมสีชมพูอ่อน โคนติดกันเป็นหลอดยาว 1.5-2 เซนติเมตร ปลายแยกเป็น 3 แฉก กลีบดอกโคนติดกันเป็นหลอดกลีบข้างมี 2 กลีบ สีชมพูอ่อนรูปไข่กลับ ยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร

ผล แบบผลแห้งแตก เมล็ดสีดำ เยื่อหุ้มเมล็ดจืดเป็นครุย

ส่วนที่ใช้ทำยา

ใช้เหง้าแห้งรูปร่างและขนาดไม่แน่นอน ค่อนข้างแบน อาจพบในรูปเหง้าทั้งชิ้น หรือเหง้าที่หั่นเป็นชิ้นบางๆ ขนาดต่างกันออกไป

สรรพคุณของแต่ละส่วนที่ใช้ทำยา

ตำราสรรพคุณยาไทยว่า เหง้ากระชายมีรสเผ็ดร้อนขม แก้ปวดมวนในท้อง แก้ช้ำ แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ บำรุงกำลัง บำรุงกำหนด เป็นต้น

รายงานการวิจัยปัจจุบัน

ข้อมูลจากการศึกษาทางพรีคลินิกพบว่าสารสกัดกระชายแสดงฤทธิ์ต้านแบคทีเรีย และเชื้อราบางชนิด โดยพบว่า สาร 5, 7-ไดเมทอกซีฟลาโวน แสดงฤทธิ์ต้านการอักเสบและฤทธิ์ลดไข้

สารสำคัญ

องค์ประกอบทางเคมีของกระชายมีน้ำมันระเหยง่าย (volatile oil) เล็กน้อยมีองค์ประกอบเคมีเป็นสารโบเซนเบอร์จินเอ (boesenbergin A) โบเซนเบอร์จินบี (boesenbergin B) แพนดูราทินเอ (panduratin A) แพนดูราทินบี (panduratin B) คาร์ตามอนิน (cardamonin) 2',6'-ไดไฮดรอกซี-4'-เมทอกซีชัลโคน (2',6'-dihydroxy-4'-methoxychalcone) 5,7-ไดเมทอกซีฟลาโวน (5,7-dimethoxyflavone) ตลอดจนอนุพันธ์ของฟลาโวนอยด์ (flavonoids) กลุ่มชัลโคน (chalcone) และฟลาโวน (flavone)

อ้างอิงข้อมูลจาก : หนังสือคู่มือการกำหนดพื้นที่ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร เพื่อใช้ในทางเภสัชกรรมไทย
จัดทำโดย : กลุ่มงานวิชาการเภสัชกรรมแผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

